



# Politieke Markt

## Startnota Regionale Energie Strategie

18 december 2019



Meer dan 100 partijen verlagen de CO<sub>2</sub>-uitstoot van Nederland met 49% ten opzichte van 1990 via het

# Klimaatakkoord



**PLANNING**

ZOMER '18  
Afspraken op hoofdlijnen

ZOMER '18  
Doornedaling afspraken door PBL

V.A. SEPT '18  
Uitwerking afspraken

V.A. JAN '19  
Start uitwerking Klimaatakkoord

# Schaalniveaus Klimaatakkoord



# Prioriteiten Nieuwe energie Hengelo

1. Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij
2. Verduurzamen van Bedrijventerreinen
3. Versnellen van het verduurzamen maatschappelijk vastgoed en bedrijven stimuleren en reguleren m.b.t. energiemaatregelen.
- 4. Faciliteren van de aanloop naar de realisatie van hernieuwbare opwek**
5. Herpositionering en opwaardering Energieloket
- 6. Opstellen Regionale Energie Strategie – Twente (RES-T)**
- 7. Opstellen Transitievisie Warmte**



# Hernieuwbare opwek



- Gemeentelijke gronden inzetten voor energie transitie
  - 10 Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG) onderzocht
  - 4 locaties haalbaarheidsonderzoek
- Onderzoek naar locaties voor realisatie van ca. 2 windmolens
  - Faciliteren initiatieven uit de samenleving die hier ideeën voor hebben
  - Samen met inwoners in gaan gesprek over mogelijke locaties
- Project grootschalige opwek langs Rijkswegen A35 en A1
  - Voorverkenning locaties van Rijk, deelnemende gemeenten en Provincie Overijssel
  - Opstellen van een business case als opstap naar realisatie
- Duurzaam lokaal opgewekte energie inkoop
  - Energieverbruik gemeente lokaal duurzaam opwekken
  - Inbesteden bij Twence





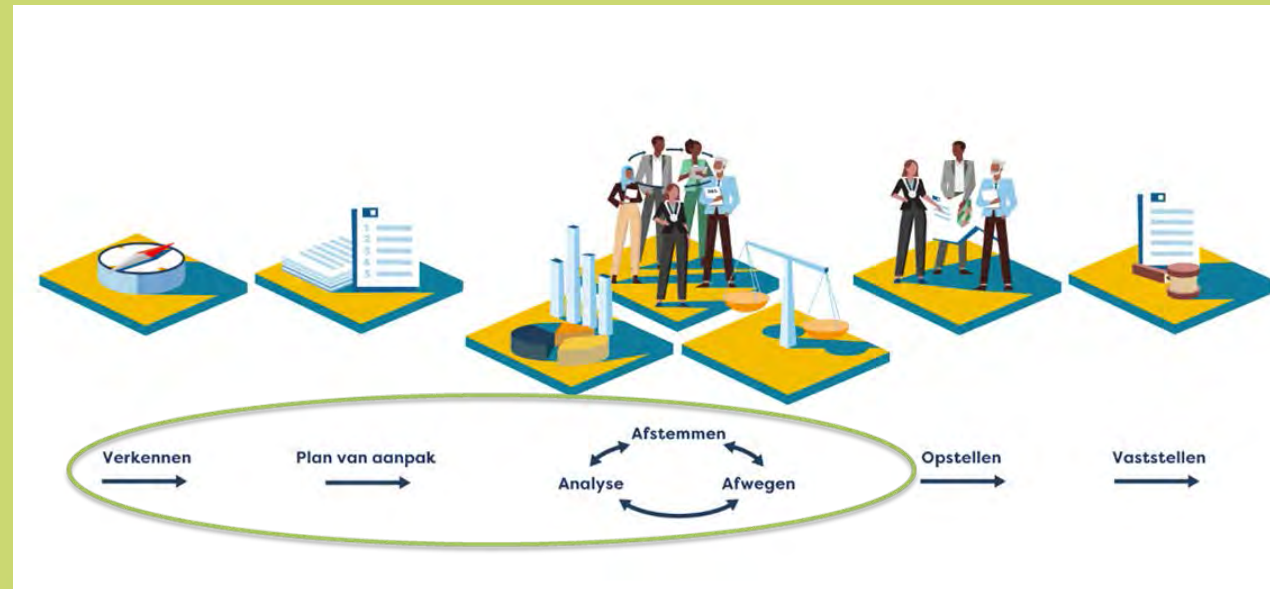
# Transitievisie Warmte



## Beantwoordt de vragen:

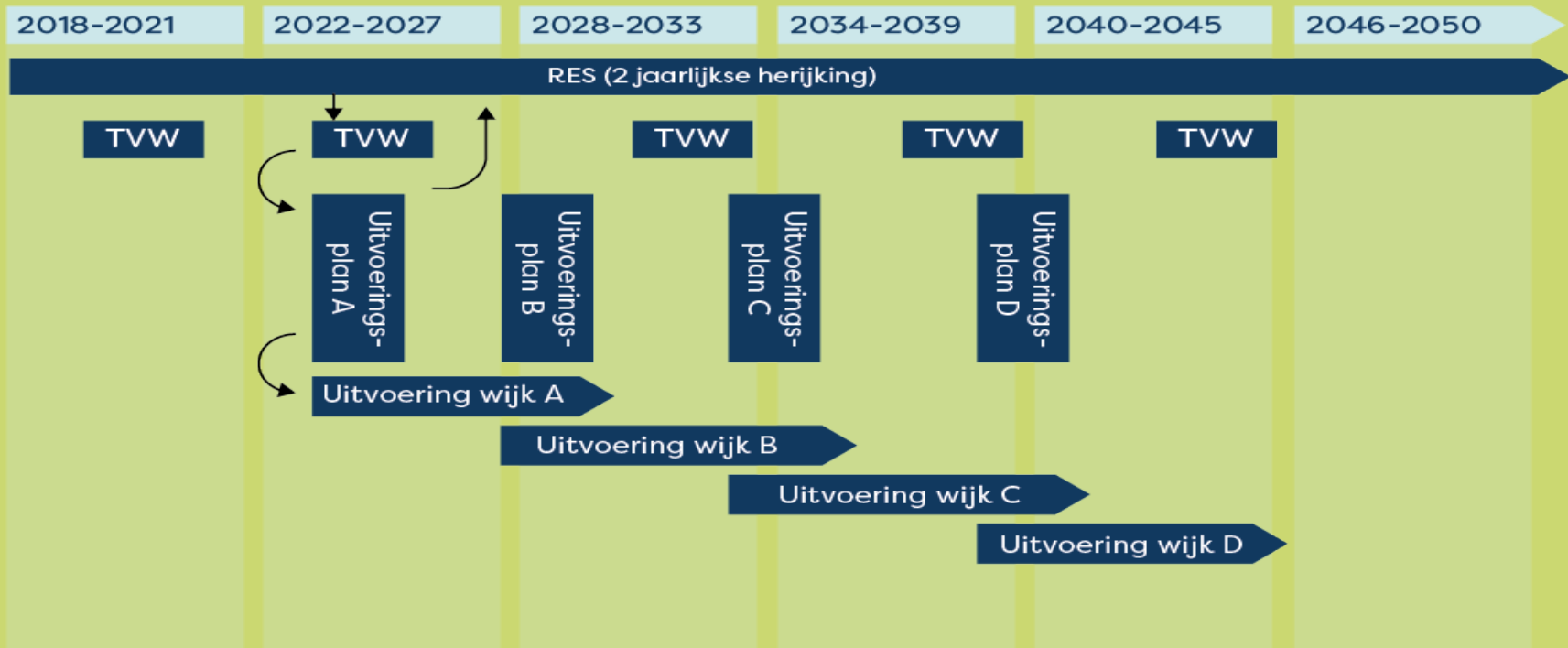
- **welke** alternatieven er voor aardgas zijn
- **waar** (in welke wijken, buurten of clusters)
- **wanneer** (voor of na 2030)
- **waarom kansrijk?**

## Te doorlopen proces:



# Samenhang en tijdspad

## Regionale energiestrategie en Transitievisie Warmte



TVW = Actualisatie transitievisie warmte uitvoeringsplan.  
Uitvoeringsplan op wijkniveau



# Politieke Markt

## 18 december 2019

*Planning en aanpak van de regionale energiestrategie  
Verkennen, verbeelden en doen...*

*Danny van Deursen  
Procesbegeleider RES Twente*



# Waarom RES?

- Decentrale overheden bundelen krachten om van de energietransitie een succes te maken => één overheid
- niet vanuit een taakstelling opgelegd door het Rijk, maar door een samenhangend voorstel vanuit het gebied
- Energietransitie vraagt continu schakelen tussen bestuur, burgers en bedrijven.
- Schakelkracht is nodig om mensen mee te nemen van verkennen via verbinden naar doen.

# 30 RES regio's



# Opgave Klimaatakkoord

## Nationaal doel voor 2030:

- hernieuwbaar op zee 49 TWh
- hernieuwbaar op land 35 TWh
- 3,4 Mton CO<sub>2</sub>-reductie in 2030 gebouwde omgeving

## Regio's aan zet voor invulling:

- Opgave hernieuwbare elektriciteit op land: 35 TWh/jaar
- Regionale Structuur Warmte

## Vuistregel voor opwek elektriciteit:

1 TWh = 110 – 130 3 MW turbines

of 70 – 90 4 MW turbines

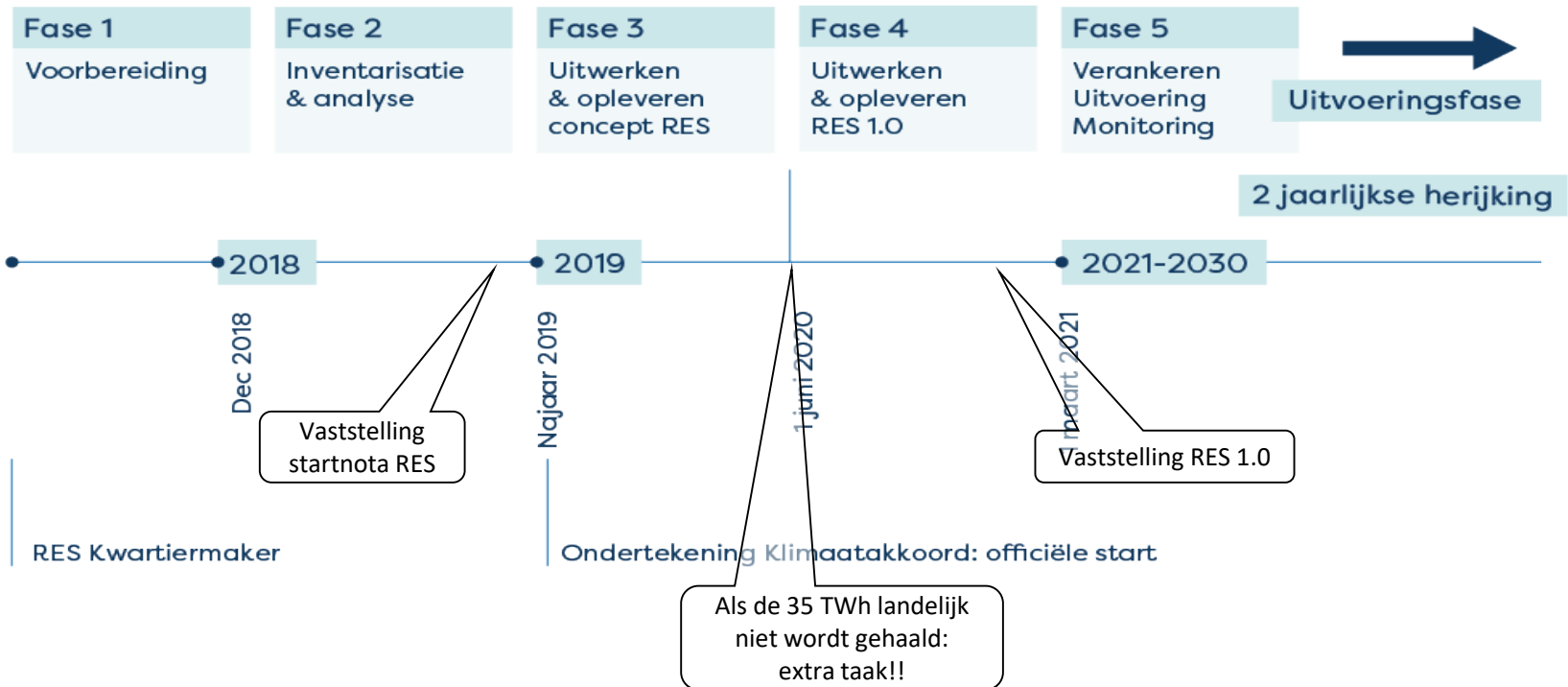
of 1100 (O/W) - 1500 (Z) hectare zonneveld\*

Incl. 20% ruimte voor ruimtelijke inpassing

# Voorbeeld omvang warmtetransitie

- NL 13.000 wijken; in Twente 450-500 wijken
- NL 7.8 mio woningen; Twente ca 250.000
- Bij **25 jaar transitie** in Twente gemiddeld 19 wijken/jr opleveren
- Bij 4 jaar doorlooptijd/wijk: **werken in 75 wijken tegelijkertijd**
- Fte extra nodig (EIB/TNO): NL ca 70.000 fte; Twente ca 2.500 fte

# Planning RES



# Bestuurlijke partners en rollen

## Gemeenten

- Lokale energievizies (voortbouwen op)
- Transitie Visie Warmte 2021
- Communicatie naar burgers, ondernemers en samenleving
- Vastleggen uitkomsten RES in omgevingsbeleid

## Provincie

- Coalitieakkoord “samen bouwen aan Overijssel”
- Faciliteren energietransitie (o.a. via NEO)
- Vastleggen uitkomsten RES in omgevingsbeleid
- Escalatie indien nodig



# Bestuurlijke partners en rollen

## Waterschappen:

- Ambitie voor 100% energieneutraal in 2025 met duurzame opwek
- Inzet bronnen voor warmtetransitie en duurzame opwek elektriciteit zoals biogas (energiefabriek), biomassa, energie uit water (aquathermie)
- Inzet kennis en kunde

## Rijk:

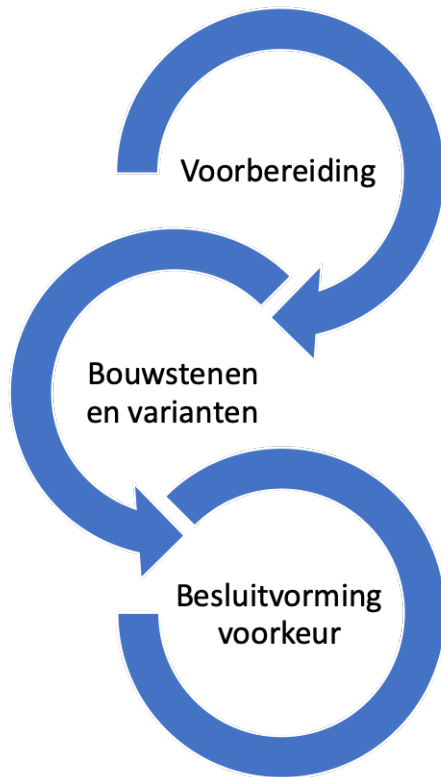
- Nationaal Programma RES (met koepels) en procesmiddelen voor RES
- Doorrekening plannen (PBL)

## Koepels (VNG, IPO en Unie van Waterschappen):

- Route 35 (bestuurlijke verdeelsystematiek bij onvoldoende aanbod)

Aanvullend in stuurgroep of anders: netbeheerders, Twence, onderwijs, woningbouw, maatschappelijke organisaties, lokale energieinitiatieven...

# Twentse aanpak concept RES



## De '7-klapper'

1. Inventarisatie
2. Beschouwing opgave
3. Kwalitatieve beoordeling
4. Regionale issues/ bouwstenen
5. Uitwerken varianten
6. Kwantitatieve doorberekening varianten
7. Keuze voorkeursvarianten

Factsheets en  
opbrengst werkdag 9 mei

Werkgroepen tot december 2019

Uitwerking en 1<sup>e</sup>besluitvorming  
tussen januari en juni 2020

## Thematafel elektriciteit



### Dorpsmolens

Onderzoek naar mogelijkheden voor gemeenschapsgedragen energieopwek

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Ben Blokhuis, wethouder Dinkelland

"We houden ons bezig met het mee helpen ontwikkelen van "lokale dorpsmolens" oftewel kleine eigen energieprojecten. We werken voor en met elkaar aan begrip en draagvlak voor de energietransitie. Wij staan voor kleinschalige energieprojecten met een grote kans van slagen. Hoe mooi is het als je samen met je burens energie kunt opwekken en die ook samen kunt gebruiken."



### Concentratiegebieden

Verkennen van gebieden van grootschalige opstelling energieopwek

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Jan Herman Scholten, wethouder Haaksbergen

"De duurzame opgave is zo fors, dat wij ook groot moeten denken. Dat betekent: verkennen of concentratie van zonnevelden en windturbines past bij Twente."



### Twentse Kracht

Meekoppelkansen van de regionale transitieopgave

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Tijs de Bree, gedeputeerde Provincie Overijssel

"Wij vinden het belangrijk dat initiatieven van onderop ruimte krijgen, mits de omgeving goed wordt betrokken bij de planvorming en kan participeren in het uiteindelijke plan."



### Verdienmodel

De economische benefits van de RES

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Tijs de Bree, gedeputeerde Provincie Overijssel

## Thematafel warmte



### Stedelijk regionaal Warmtenet

Efficiënte koppeling vraag en aanbod regionaal warmtenet

**Bestuurlijk trekker:** Claudio Bruggink, wethouder Hengelo

"De warmtetransitie heeft veel impact op onze inwoners. Daarom willen we de beschikbare warmte optimaal benutten en onderzoeken wij in de werkgroep Regionaal Warmtenet welke infrastructuur hiervoor nodig is. Minder uitstoot van CO<sub>2</sub> en meer duurzame energie; daar gaan we voor."



### Alternatieven platteland

Mogelijkheden platteland verkennen en kansen zichtbaar maken

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Ben Blokhuis, wethouder Dinkelland

"De uitdaging voor warmtealternatieven is groot en mensen worden in hun portemonnee geraakt. Voor de dorpen, kernen en het buitengebied zijn er weinig alternatieven. Juist daarom moeten we met een regionale blik kijken."



### Geothermie en Aquathermie

Ontsluiten van kennis en hiaten zichtbaar maken

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Hans van Agteren, Heemraad Waterschap Vechtstromen (vertegenwoordiging waterschappen)

"Energie uit water biedt veel kansen!"



### Biomassa en biogas

Potentie zichtbaar maken en richting geven aan verdeelvraagstukken

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Gerald de Haan, directeur Coteq netbeheer

"Twente is een regio met veel platteland en uitdagingen. Het beschikt over veel biomassa-bronnen zoals biogas uit het mestoverschotten. Deze energiebronnen kunnen nu en voor lange termijn gebruikt worden in de productie van biogas, groengas, warmte en elektriciteit. Om dit potentieel optimaal te benutten moet er regie worden gevoerd en de juiste keuzes worden gemaakt voor efficiënte inzet in de Gebouwde Omgeving, Industrie, Mobiliteit en Elektriciteit."

**EE**  
**Werkgroepen verkennen de  
bouwstenen voor de energiestrategie**

*De werkgroepen maken de bouwstenen voor de energiestrategie. We zitten in dit stadium nog steeds in de startup-fase richting het sluiten van het Nationaal Klimaatakkoord. Door met elkaar aan de slag te gaan komen we steeds een stapje dichterbij een gedragen conceptbod van de Energiestrategie Twente.*

## Algemeen



### Participatie

Lokale energie-initiatieven ondersteunen en naar alle partners en bij elke stap de verwachtingen goed hebben en houden.

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Niels van den Berg, wethouder Enschede



### Systeemintegratie

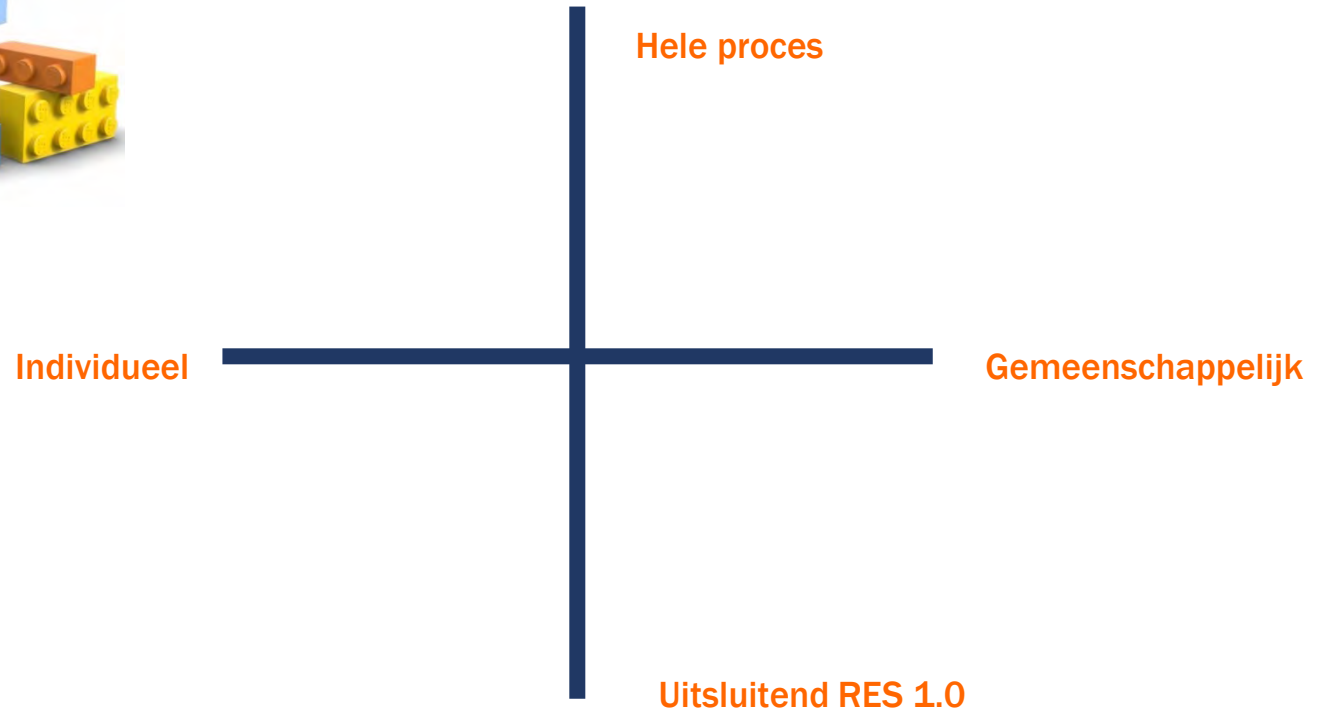
Toekomstbeelden voor het Twentse energiesysteem in 2050

**Bestuurlijk opdrachtgever:** Han Sloothweg, directeur assetmanagement Enexis

# Betrokkenheid raad?



# Betrokkenheid raad?



# Blik vooruit!

- Vaststelling startnota's medio januari
- Resultaten bouwstenen beschikbaar februari
- Concept RES eind april
- Energiedialoog Twenteraad 14 mei
- Indienen concept RES voor doorrekening vóór 1 juni
- Eventuele herverdeling voor 1 oktober 2020
- vaststelling RES 1.0 februari 2021



Hoe wilt u als raad betrokken worden?



# Vervolg



**In 2020 komen wij bij u terug met:**

## **Nieuwe Energie Hengelo:**

- Terugblik over Nieuwe Energie Hengelo 2019
- Uitvoeringsprogramma NEH 2020
- Voortgang De Nijverheid Aardgasvrij
- Dashboard Monitoring
- Voorstel locaties voor hernieuwbare opwek

